SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	26/4573
Dok.nr:	26/27268
Arkiv:	FA
Saksbehandler:	Johnny Dagfinn Johansen
Dato:	31.08.2026

Orienteringssak - Status – Drift vannverk, konsesjon, ressurs, etc.

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
O - 021/26	Driftsutvalget	16.09.2026

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING
Saken tas til orientering.

Nye opplysninger

Driftsutvalget behandling - 16.09.2026 - O-021/26

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Saksbehandler for vei, vann og avløp, Carl Birkelid Christensen redegjorde for saken.

Votering:
Saken tas enstemmig til orientering.

Driftsutvalget O - 021/26 VEDTAK:
Saken tas til orientering.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Storvatnet og Lilandsvatnet er to sentrale drikkevannskilder for Sortland kommune (SK). Disse har vært gjennom endringer, nye inntaksledninger og større uttak, som krever konsesjon for å hente ut vann fra disse anleggene.

Konsesjonssøknad for uttak fra Storvatnet og Lilandsvatnet er sent samlet til behandling hos NVE. Prosessen med behandling av søknaden er godt i gang og det er planlagt en befaring med NVE første ukene i Oktober. Høringsfristen går ut 15. september.

Storvatnet: NVE behandler regulering og vannuttak med dam og anleggsvei.

Lilandsvatnet: NVE behandler regulering og vannuttak med dam, inntaksledning,

vannledning frem til vannbehandlingsanlegg, midlertidig anleggsvei og midlertidig

deponi.

Frøskeland vannverk: Da SK overtok anlegget var det med premiss om at dette skulle overtas vederlagsfritt, altså uten løpende kostnader til anlegget ved overtakelse. Det har derfor ikke vært gjort noen investeringer fra tidligere eier i form av oppgradering.

FAKTA I SAKENN

Storvatnet og Lilandsvatnet: Svar på konsesjonssøknaden vil trolig ikke foreligge før siste halvdel av 2027. Resultatet av søknaden vil bli at SK må bygge demning både ved Storvatnet og Lilandsvatnet. Kostnadene ved dette er ikke avklart.

Tidligere prosjektering for demning ved Storvatnet gjort i 2020 var kostnadsestimatet på kr. 19,4 mill. Det må legges til at dette er kostnader beregnet av konsulenter etter prosjektering, ikke basert på innhentet tilbud.

Ifølge SSB´s anleggsindeks (Byggekostnadsindeks for veganlegg/åpne anlegg) vil kostnaden per juli 2026 være oppe imellom 27,2 og 28,1 mill., en økning på 40 – 45 %. Indeksreguleringen tar kun høyde for den generelle prisstigningen på materialer, maskiner og arbeidskraft. Den inkluderer ikke evt. endringer i grunnforhold, strengere regulatoriske krav til damsikkerhet etter 2020, eller endrede marginer hos entreprenørene.

Det er grunn til å tro at kostnader ved å bygge demning ved Lilandsvatnet vil beløpe seg til tilsvarende. For selv om demningen blir litt mindre, ligger det utfordringer knyttet til plasseringen og adkomst dit. Det legges også til grunn at en grundig gjennomgang av prosjekteringen må utføres og tilpasses dagen lov, forskrifter og øvrige krav.

Inntil videre skjer det lite mellom Holmøy og SK med tanke på det arbeidet som var startet, og som ikke er ferdigstilt. Det beror på at det ikke kan gjenopptas arbeid der før svar på konsesjonssøknaden foreligger og evt. krav/føringer som kommer gjennom den.

Frøskeland vannverk: Her er status at Vestall er engasjert til å legge ny strømkabel fra Frøskeland og opp til renseanlegget. Utfordringer her er at de må forsere et myrområde som per d.d. er svært bløtt pga. all nedbør som har kommet i juli/august.

NFK gav beskjed om at de må gjøre en arkeologisk karlegging langs Fv. ved Frøskeland der det skal legges ny kabel og plassere ny trafokiosk. Arkeolog har vært og sjaktet område og opplyst om at det trolig ikke trenger mer utredning, men det vites ikke med sikkerhet før deres rapport foreligger.

AVVIK SETT OPP IMOT NORMALSITUASJON

Lilandsvatnet: Økt uttak av vann skulle ivareta kommunens leveranse til Holmøy lakseslakteri, men også være en reservekilde til SK om noe skulle skje ved Storvatnet. Situasjonen i dag er at Holmøy maritime får vann fra Storvatnet gjennom sjøvannsledning over sundet. SK har heller ikke fått etablert reservekilde.

Det er per i dag ikke uttak av vann fra Lilandsvatnet, dette medfører utfordringer for anlegget til Maurnes vannverk, ved at dette står seg i hjel. Den gamle inntaksledningen ble skadet under pågående arbeid, som medfører at det ikke kommer vann ned til rensestasjon. Det kan heller ikke hentes ut vann fra den nye ledningen før konsesjon foreligger.

Frøskeland vannverk: Her har det vært utfordringer med strømtilførsel til renseanlegget, som har medført at anlegget ikke har kunnet produsere rent vann kontinuerlig fordi renseanlegget har stoppet pga. mangel på strøm. Det har derfor vært nødvendig å innføre kokepåbud over lengre tid for

innbyggere knyttet til anlegget. For å løse dette etter flere måneder med kokepåbud, ble det leid aggregat som ble plassert oppe med renseanlegget for å dekke toppene av strømbehovet, slik at produksjon av rent vann kunne opprettholdes og påbudet kunne oppheves. Dette medfører imidlertid til økte utgifter i form av aggregatleie, diesel til aggregatet og økt tilsyn fra driftspersonell.

Det fungerer tilfredsstillende ved bruk av aggregat for å kunne produsere rent vann til innbyggerne. Avviket er at det er økte koster ved leie og drift.

ANDRE VANNVERK OG SAMLET DRIFTSSITUASJON

I tillegg til Storvatnet, Lilandsvatnet/Maurnes og Frøskeland har Sortland kommune flere mindre vannverk som skal driftes, følges opp og vedlikeholdes. Dette gjelder blant annet Nevernes, Vestre Godfjord, Østre Godfjord og Blokken. De mindre vannverkene har færre abonnenter, men stiller i praksis de samme kravene til sikker vannforsyning, prøvetaking, internkontroll, beredskap, UV-desinfeksjon, teknisk tilsyn og oppfølging av avvik.

Anleggene ligger geografisk spredt, og dette gir et betydelig behov for kjøring, tilsyn og lokal feilretting. Flere mindre anlegg betyr også at driftsorganisasjonen må ha kompetanse på ulike tekniske løsninger og kunne håndtere feil på flere steder samtidig. Selv mindre hendelser kan derfor binde opp personell over tid og redusere kapasiteten til planlagt vedlikehold og utviklingsarbeid på de øvrige VA-anleggene.

Det anbefales at tilstanden på de mindre vannverkene inngår i en samlet prioritering av investeringer og vedlikehold, herunder strømforsyning, UV-anlegg, reserve-/beredskapsløsninger, overvåking og nødvendig utskifting av eldre komponenter.

RESSURSBEHOV OG MULIGE TILTAK

Driftsutvalget har etterspurt hva som kan bidra til å avhjelpe dagens situasjon. Utfordringen er ikke knyttet til ett enkelt anlegg, men til summen av daglig drift, beredskap, akutte hendelser, oppfølging av flere vannverk og et betydelig vedlikeholdsbehov på ledningsnettet. Når mye av tilgjengelig kapasitet går til feilretting og akutte oppgaver, blir det mindre tid til forebyggende vedlikehold og systematisk forbedringsarbeid.

For å bedre situasjonen bør det vurderes en kombinasjon av økte personellressurser og investeringer i utstyr som gjør at flere oppgaver kan utføres effektivt i egenregi. Dette vil kunne redusere responstid ved lekkasjer og driftsavvik, gi bedre mulighet til å arbeide forebyggende og redusere behovet for å kjøpe inn eksterne tjenester til oppgaver kommunen kan ha nytte av å bygge egen kompetanse og kapasitet på.

Et konkret behov er å styrke kapasiteten til mindre grave- og reparasjonsarbeider i egenregi. Tilgang på egnet beltegraver i om lag 8-tonnsklassen, sammen med nødvendig utstyr for VA-reparasjoner, vil gjøre driftsorganisasjonen bedre i stand til å håndtere lekkasjer, mindre ledningsarbeider og andre akutte tiltak uten å være like avhengig av ekstern entreprenør. Dette forutsetter samtidig at bemanningen er tilstrekkelig til at egenregi faktisk kan gjennomføres uten at ordinær drift og beredskap svekkes.

LEKKASJER, LEKKASJESØK OG LEDNINGSNETT

Vannlekkasjer er et område som bør synliggjøres tydeligere. Lekkasjer medfører tap av behandlet drikkevann, unødvendig belastning på vannverkene og økte kostnader til produksjon og drift. De kan også utvikle seg til akutte hendelser med behov for rask lokalisering, graving og reparasjon.

Det bør derfor etableres og rapporteres en fast lekkasjestatistikk som minimum viser produsert vannmengde, målt/solgt forbruk, beregnet vanntap, antall registrerte lekkasjer, responstid og omfang av reparasjoner. Før konkrete prosenttall tas inn i saken bør tallgrunnlaget kvalitetssikres, slik at Driftsutvalget får et reelt bilde av utviklingen og ikke enkeltstående eller usikre estimater.

For å arbeide mer systematisk med lekkasjer bør kommunen ha tilgang til egnet lekkasjesøkingsutstyr. Aktuelt utstyr er blant annet akustisk marklytting/lytteutstyr, korrelator for lokalisering av lekkasjer mellom målepunkter og permanente eller flyttbare støyloggere som kan brukes til å avgrense områder

med sannsynlig lekkasje. På ledningsstrekk der tradisjonell akustisk metode er vanskelig, kan det også være aktuelt å vurdere supplerende metoder gjennom innleie eller samarbeid.

Målet bør være å gå fra i hovedsak hendelsesstyrt lekkasjereparasjon til mer planlagt lekkasjekontroll. Det vil gi bedre grunnlag for å prioritere utskifting av ledninger, redusere vannforbruket og frigjøre produksjonskapasitet ved vannverkene.

Personalmessige forhold
Ikke vurdert

Økonomiske forhold
Bygging av dam ved Storvatnet og Lilandsvatnet vil trolig beløpe seg til rundt 30 mill. for hver av dammene, men vi vil igjen minne om at dette er estimerte kostnader. Oppdaterte kostander må innhentes etter prosjektering og anbudsprosess.

Folkehelse
Det medfører ikke uforholdsmessige konsekvenser for innbyggerne, da Sortland kommune i dag leverer rent vann til alle innbyggerne fra Storvatnet

Klima-, miljø- og naturforhold
Ved Lilandsvatnet var det igangsatt omfattende arbeid i forbindelse med legging av ny inntaksledning. Der ble det anlagt en anleggsvei fra renseanlegget og opp til Lilandsvatnet. I den forbindelse ble det tatt ut en god del fjellmasser og kuttet ned granskog som ikke var hogstmoden. Videre arbeid er satt i bero i påventa av svar på konsesjonssøknaden. Gjennom denne vil det komme krav fra NVE på hvordan Sortland kommune må forholde seg til videre arbeid med å få ferdigstilt prosjektet

SAMLET VURDERING

Situasjonen viser at utfordringene innen vannforsyningen må vurderes samlet. Konsesjonsarbeidet ved Storvatnet og Lilandsvatnet, utfordringene ved Frøskeland, drift av de mindre vannverkene og tilstanden på ledningsnettet konkurrerer om de samme driftsressursene. For å oppnå en mer robust drift bør det derfor vurderes både kortsiktige tiltak for å avhjelpe dagens ressursbelastning og langsiktige investeringer i personell, lekkasjesøkingsutstyr, maskiner og fornyelse av anlegg og ledningsnett.

En styrking på disse områdene vil gi kommunen bedre forutsetninger for å håndtere akutte hendelser, redusere sårbarheten i vannforsyningen og samtidig gjennomføre mer forebyggende vedlikehold i egenregi.